ТЕРМИЗ ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

PHILOLOGICAL RESEARCH: LANGUAGE, LITERATURE, EDUCATION

FILOLOGIK TADQIQOTLAR: TIL, ADABIYOT, TA’LIM

ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ: ЯЗЫК, ЛИТЕРАТУРА, ОБРАЗОВАНИЕ

Илмий-инновацион журнал

Jurnal OAK Rayosatining 2022-yil 30-sentabrdagi 325/6-son qarori bilan filologiya fanlari bo‘yicha doktorlik dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan

2021-yildan buyon nashr etiladi

2026 / № 3.1–3

Termiz – 2026

Muassis:
Termiz davlat universiteti

PHILOLOGICAL RESEARCH: LANGUAGE, LITERATURE, EDUCATION

FILOLOGIK TADQIQOTLAR: TIL, ADABIYOT, TA'LIM

ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ: ЯЗЫК, ЛИТЕРАТУРА, ОБРАЗОВАНИЕ

ILMIY-INNOVATSION JURNAL

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 2020 yil 19 oktyabrda 1122 raqami bilan ro'yxatga olingan. Matnlarda foydalanilgan misol, ko'chirma va ma'lumotlar aniqligi uchun mualliflar javobgardir. Jurnaldan ko'chirib bosilganda manba qayd etilishi shart.

Bosishga ruxsat etildi: 20.06.2026
Qog'oz bichimi: 70x85
Bosma tabog'i: 5.94
Ofset bosma. Ofset qog'ozi
Adadi: 100
Bahosi kelishilgan narxda
Buyurtma: 155-son

«TerDU bosmaxonasi»da chop etildi
Termiz shahri, Barkamol avlod ko'chasi, 43-uy

Tahririyat manzili:
190111, Termiz shahri,
Barkamol avlod ko'chasi, 43.
Telefon: +998990 377 77 23,
+99895 986 07 77

E-mail:
philologicalresearch@umail.uz

Rasmiy sayt:
https://journaltersu.uz

BOSH MUHARRIR:
Abduqodir TOSHQULOV,
iqtisodiyot fanlari doktori, professor

TAHRIR HAY'ATI:

Bekpo'lat Umurqulov, filologiya fanlari doktori, professor (bosh muharrir o'rinbosari)
Shoxista Maxmaraimova, filologiya fanlari doktori, professor (mas'ul muharrir)
O'ral Xoliyorov, f.f.f.d. (PhD), dotsent (O'zbekiston)
Olmos Ulviy Binnatova, f.f.d., professor (Ozarbayjon)
Karl Rayxl, f.f.d., professor (Germaniya)
Vali Savash yelok, f.f.d., professor (Turkiya)
Dorota Silviya, f.f.f.d. (PhD), dotsent (Polsha)
Zabita Mahammad qizi Teymurlu, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent (Ozarbayjon)
Tarana Imomverdi qizi Xojieva, filologiya fanlari doktori, professor (Ozarbayjon),
Muslihiddin Muhiddinov, f.f.d., professor (O'zbekiston)
Ibodulla Mirzayev, f.f.d., professor (O'zbekiston)
Abdi Mamatov f.f.d., professor (O'zbekiston)
Suyun Karimov f.f.d., professor (O'zbekiston)
Muhammadxon Hakimov, f.f.d., professor (O'zbekiston)
Nafas Shodmonov f.f.d., professor (O'zbekiston)
Dilmurod Quronov, f.f.d., professor (O'zbekiston)
Murodqosim Abdiyev, f.f.d., professor (O'zbekiston)
Baxtiyor Mengliyev, f.f.d., professor (O'zbekiston)
Normat Y o'ldoshev, f.f.d., dotsent (O'zbekiston)
Baxtiyor Xolmuxamedov, f.f.d., dotsent (O'zbekiston)
Bobonazar Murtazayev, f.f.n., dotsent (O'zbekiston)
Asqar Eshmo'minov, f.f.d., professor (O'zbekiston)
Obidjon Shofiyev, f.f.f.d. (PhD), dotsent (O'zbekiston)
Zafar Umurqulov, f.f.d., dotsent (O'zbekiston)
Nurali Amonturdiyev, f.f.f.d. (PhD) (O'zbekiston)
Hakim Ahmedov, f.f.f.d., dotsent (O'zbekiston)
Abdulla Xudoyqulov, f.f.f.d., dotsent (O'zbekiston)
Ahad Shukurov, f.f.f.d., dotsent (O'zbekiston)
Eshnazar Jabborov, f.f.f.d., dotsent (O'zbekiston)
Abdumurod Arslonov, f.f.f.d., dotsent (O'zbekiston)
Sirojiddin Turdimurodov, filologiya fanlari doktori, dotsent (O'zbekiston)
Umida Raximova, f.f.f.d. (PhD) (O'zbekiston)
Gulchehra Begmatova, f.f.f.d. (PhD) (O'zbekiston)
Nargis Qurbonazarova, filologiya fanlari doktori, dotsent (O'zbekiston)
Muyassar Xolova, f.f.f.d., dotsent (O'zbekiston)
Shoira Omonturdiyeva, f.f.d., dotsent (O'zbekiston)
Sherzod Turdiqulov, f.f.f.d. (PhD) (O'zbekiston)
Alibek Omonturdiyev, f.f.f.d. (PhD) (O'zbekiston)
Humayun Nadim Muhammad, f.f.f.d., dotsent (O'zbekiston)

Texnik muharrir: Bahodir To'raliyev

Учредитель:
Термезский государственный университет

PHILOLOGICAL RESEARCH: LANGUAGE, LITERATURE, EDUCATION

FILOLOGIK TADQIQOTLAR: TIL, ADABIYOT, TA'LIM
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ: ЯЗЫК, ЛИТЕРАТУРА, ОБРАЗОВАНИЕ

НАУЧНО-ИННОВАЦИОННЫЙ ЖУРНАЛ

Зарегистрировано Агентством информации и массовых коммуникаций при Администрации Президента Республики Узбекистан от 19 октября 2020 года под номером 1122.

Авторы несут ответственность за точность приведенных в текстах примеров, отрывков и данных. Необходимо указывать источник при копировании из журнала.

Разрешено к печати: 20.06.2026
Размер бумаги; 70x85
Печатный лист: 5.94
Офсетная печать: Офсетная бумага
Тираж: 100. Цена договорная
Заказ: 155

Печатано в «Типографии ТерГУ»
ул. Баркамол авлод 43, г. Термез

Адрес редакции:
190111, г.Термез, ул. Баркамол авлод, 43.
Телефон: +998990 377 77 23, +99895 986 07 77

E-mail:
philologicalresearch@umail.uz

Официальный сайт:
https://journaltersu.uz

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:
Абдукадир ТАШКУЛОВ,
доктор экономических наук, профессор

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Бекпулат Умуркулов, доктор филологических наук, профессор (зам. главного редактора)
Шохиста Махмараимова, доктор филологических наук, профессор (ответственный редактор)
Урал Холияров, ф.ф.ф.д. (. PhD), доцент (Узбекистан)
Олмос Улвий Биннатова, д.ф.н., профессор (Азербайджан)
Карл Райхл, д.ф.н., профессор (Германия)
Вали Саваш Елок, д.ф.н., профессор (Турция)
Дорота Сильвия, PhD, доцент (Польша)
Забита Магомед кызы Теймурлу, доктор философии по филологии, доцент (Азербайджан)
Тарана Имамверди гызы Хаджиева, доктор наук, профессор (Азербайджан)
Муслихиддин Мухиддинов, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Ибодулла Мирзаев, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Абди Маматов, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Суюн Каримов, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Мухаммадхон Хакимов, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Нафас Шодмонов, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Дилмурод Куронов, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Мурадкасим Абдиев, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Бахтиёр Менглиев, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Нормат Юлдашев, д.ф.н., доцент (Узбекистан)
Бахтиёр Холмухамедов, д.ф.н., доцент (Узбекистан)
Бобоназар Муртазаев, к.ф.н., доцент (Узбекистан)
Аскар Эшмуминов, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Обиджон Шофиев, д.ф.ф.н. (PhD), доцент (Узбекистан)
Зафар Умуркулов, д.ф.н., доцент (Узбекистан)
Нурали Амонтурдиев, д.ф.ф.н. (PhD) (Узбекистан)
Хаким Ахмедов, д.ф.ф.н., доцент (Узбекистан)
Абдулла Худайкулов, д.ф.ф.н., доцент (Узбекистан)
Ахад Шукуров, д.ф.ф.н., доцент (Узбекистан)
Эшназар Джаббаров, д.ф.ф.н., доцент (Узбекистан)
Абдумурод Арслонов, д. ф.ф.н., доцент (Узбекистан)
Сирожиддин Турдимуродов, доктор наук, доцент (Узбекистан)
Умида Рахимова, д.ф.ф.н. (PhD) (Узбекистан)
Гульчехра Бегматова, д.ф.ф.н. (PhD) (Узбекистан)
Наргис Курбаназарова, доктор наук, доцент (Узбекистан)
Муяссар Холова, д.ф.ф.н., доцент (Узбекистан)
Шаира Амонтурдиева, д.ф.н., доцент (Узбекистан)
Шерзад Турдикулов, д.ф.ф.н. (PhD) (Узбекистан)
Алибек Омонтурдиев, д.ф.ф.н. (PhD) (Узбекистан)
Хумаюн Надим Мухаммад, д.ф.ф.н., доцент (Узбекистан)

Технический редактор: Баходир Туралиев

Institutor:
Termez State University

PHILOLOGICAL RESEARCH: LANGUAGE, LITERATURE, EDUCATION

FILOLOGIK TADQIQOTLAR: TIL, ADABIYOT, TA'LIM

ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ: ЯЗЫК, ЛИТЕРАТУРА, ОБРАЗОВАНИЕ

SCIENTIFIC-INNOVATIONAL JOURNAL

Registered by the Agency for Information and Mass Communications under the President's Administration of the of the Republic of Uzbekistan on October 19, 2020 under number 1122.

The authors are responsible for the accuracy of the examples, passages and data provided in the texts. The source must be specified when copying from the journal.

Approved for printing: 20.06.2026
Size of the paper: 70x85
Printed sheet: 5.94. Offset printing.
Offset paper. Circulation: 100
Price is negotiable
Order: 155. Printed at the «Printing House of the TerSU»
43, Barkamol avlod str. Termez city.

Address of Editorial Office:
190111, Barkamol avlod str., 43,
Termez city.
Phone: +998990 377 77 23,
+99895 986 07 77

E-mail:
philologicalresearch@umail.uz

Official website:
https://journaltersu.uz

EDITOR IN-CHIEF:
Abdukodir TASHKULOV,
doctor of economic sciences, professor

EDITORIAL BOARD:

Bekpulat Umurkulov, doctor of philological sciences, professor (Uzbekistan) (deputy chief editor)
Shohista Makhmaraimova, doctor of philological sciences, professor (Uzbekistan) (editor-in-chief)
Ural Kholiyorov, Doctor of Philosophy in Philology, Associate Professor (Uzbekistan)
Olmos Ulviy Binnatova, doct.of philol. sciences, professor (Azerbaijan)
Karl Rayxl, doct.of philol. sciences, professor (Germany)
Vali Salvash Elok, doct. of philol. sciences, professor (Turkey)
Dorota Silvia, PhD, associate professor (Poland)
Zabita Magomed kyzy Teymurlu, Doctor of Philosophy in Philology, Associate Professor (Azerbaijan)
Tarana Imamverdi gizi Khadzhieva, Doctor of Sciences, Professor (Azerbaijan)
Muslihiddin Mukhiddinov, doct.of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Ibodulla Mirzaev, doct.of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Abdi Mmatov, doct.of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Suyun Karimov, doct.of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Muhammadkhon Khakimov, doct.of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Nafas Shodmonov, doct.of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Dilmurod Kuronov, doct. of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Muradkasim Abdiyev, doct. of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Bakhtiyor Mengliev, doct. of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Normat Yuldashev, doct. of philol. sciences, associate professor (Uzbekistan)
Bakhtiyor Kholmukhamedov, doct. of philol. sciences, associate professor (Uzbekistan)
Bobonazar Murtazaev, cand.of philol. sciences, associate professor (Uzbekistan)
Askar Eshmuminov, doct. of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Obidjon Shofiev, PhD, associate professor (Uzbekistan)
Zafar Umurkulov, doct. of philol. sciences, associate professor (Uzbekistan)
Nurali Amonturdiev, PhD (Uzbekistan)
Hakim Akhmedov, Doctor of Philosophy in Philology, Associate Professor (Uzbekistan)
Abdulla Khudaykulov, Doctor of Philosophy in Philology, Associate Professor (Uzbekistan)
Ahad Shukurov, Doctor of Philosophy in Philology, Associate Professor (Uzbekistan)
Eshnazar Jabbarov, Doctor of Philosophy in Philology, Associate Professor (Uzbekistan)
Abdumurod Arslonov, Doctor of Philosophy in Philology, Associate Professor (Uzbekistan)
Sirojiddin Turdimurodov, Doctor of Sciences, Associate Professor (Uzbekistan)
Umida Rakhimova, Doctor of Philosophy in Philology (Uzbekistan)
Gulchekhra Begmatova, Doctor of Philosophy in Philology (Uzbekistan)
Nargis Kurbanazarova, Doctor of Sciences, Associate Professor (Uzbekistan)
Muyassar Kholova, Doctor of Philosophy in Philology, Associate Professor (Uzbekistan)
Shoira Omonturdiyeva, doct. of philol. sciences, associate professor (Uzbekistan)
Sherzod Turdikulov, Doctor of Philosophy in Philology, Associate Professor (Uzbekistan)
Alibek Omonturdiev, Doctor of Philosophy in Philology (Uzbekistan)
Humayun Nadim Muhammad, Doctor of Philosophy in Philology, Associate Professor (Uzbekistan)

Technical editor: Bakhodir Turaliyev

МУНДАРИЖА

TILSHUNOSLIK

LUTFULLAYEVA DURDONA
Lisoniy assotsiatsiyalarda milliy tafakkurning voqelanishi
(Vatan assotsiativ maydoni misolida) 7

MIRZAYEV IBODULLA
Xomskiyning “Til va ong” asari, generativ tilshunoslik konsepsiyasi
va professor Baxtiyor Mengliyevning tarjimonlik mahorati....10

ҚУРОНОВ ДИЛМУРОД
Бадиий диалог таржимасида коммуникатив вазиятни тўғри англаш зарурати
(Чўлпоннинг «Кеча ва кундуз» романининг янги русча нашри мисолида) 16

ЧЎТМАТОВ ЖЎРАБЕК ОМОНОВИЧ
«Ҳикмат» сўзининг араб лексикографик манбалари асосидаги лексик-семантик таҳлили.... 19

ЧОРИЕВ ТАВАККАЛ РАВШАНОВИЧ
Абдураҳмон Жомий ва Алишер Навоий идиостилида
«Саг//ит» концептининг лингвопоэтик хусусиятлари....25

UMURQULOV ZAFAR BEKPO‘LATOVICH
Alisher Navoiy ijodida so‘z qadri va nutq odobi talqini....34

UBAYDULLAYEV ALISHER ABDUSALOMOVICH
Ogahiy tarjimasidagi asarlar leksikasining tarixiy-etimologik tahlili
(“Axloqu-l-Muhsiniyn” asari misolida) 37

IBRAGIMOV SHEXROZBEK TO‘LQINJON O‘G‘LI
Tashbih va epitetlarning pragmatik talqini: tarjimada ekspressivlik va
stilistik ekvivalentlik....41

IBRAGIMOV JASURBEK TULKINJON O‘G‘LI
Jangovorlik, jasorat va jismoniy kuchga oid epitetlar
(“Beowulf” ingliz eposi misolida)....47

NAZAROVA ZIYODA KATTAYEVNA
Frazeologizmlarning yondosh birliklar bilan o‘zaro aloqasi 51

QOBILOV MIRZIYO ESHNOZAR O‘G‘LI
O‘z qatlamga oid antroponimlar tasnifi 55

ISRAILOVA SAODAT TURAPOVNA
Rang komponentli birliklarning mental birliklarda aksi....58

RO‘ZIMATOVA DILNOZA
Rasmiy munosabatlarda murojaat birliklarining shaxs ijtimoiy maqomining ifodalanishi....62

XUSANOVA NAFISA ZOKIRJON QIZI
Ertak janrida dialogning strukturaviy va funksional poetikasi
(Ingliz va o‘zbek xalq ertaklari misolida)....65

XABIBULLAYEVA FAZILAT XABIBULLO QIZI
“Boburnoma”dagi saroy-ma’muriy xizmat unvonlarining inglizcha tarjimalarda berilishi 69

MUSTAFAYEV ELYOR ODIL UGLI
Theoretical foundations for the classification of phraseological units in english 73

МУНДАРИЖА

TURSUNOVA DILSHODA XOLDIN QIZI
“O‘zbek tilining izohli lug‘ati”da qurol-aslaha nomi bilan bog‘liq folklorizmlar 77

YAVKOCHEVA FERUZA HUSAN QIZI
Types of english speech-language pathology dictionaries according to semantic relations 81

SHUKUROV RAHMATILLO MIRZATILLAYEVICH
Farg‘ona viloyati tarixiy oykonim, gidronim va oronimlarining leksik-semantik tasnifi hamda sotsiolingvistik tahlili 86

XALIQULOVA MUSHARRAF EGAMNAZAR QIZI
Maqol lingvistik, kognitiv va madaniy fenomen sifatida 90

O‘RAZOV ALISHER DONIYOROVICH
O‘zbek tilida substantiv leksemalar semantik shajarasining ifodalanishida pragmatik omillar 93

DJURAYEVA MAXBUBA USMANOVNA
Emotsiya, konsept va emotsional konsept tushunchalarining lingvistik talqini 96

ADABIYOTSHUNOSLIK

ABDULLAEV RAMAZON
Муиззий ва Ҳофиз шеъриятида адабий таъсир ва ижодий ворислик. 99

ARSLONOV ABDIMUROD KAROMATOVICH
“Qisasi Rabg‘uziy” asari poetikasi va badiiy-estetik xususiyatlari xususida.....104

АЛИМАРДОН ҲАЙИТОВ
Али Қушчининг ўғли ҳам олим бўлган.....108

DR. DONIYOR K. KELDIYOROV
Wounded memory and hybrid identity in Khaled Hosseini’s the kite runner.....112

IBRAGIMOV JAVOHIR TO‘LQINJON O‘G‘LI
Harold Lambning “Tamerlane: the earth shaker” romanida amir temur xarakterining badiiy ifodasi 116

RAXIMOVA UMIDA SOLIYEVNA
Ona obrazining ramziy va mifopoetik talqini: inglizzabon va o‘zbek adabiyoti misolida 121

MNAJATDINOVA MAKARYA
Hozirgi qoraqalpoq xotin-qizlar lirikasida psixologik metamorfoza 126

JIENBAEV MUSA AZATBAEVICH
XX-XXI asr lirikasida Odissey obrazining transformatsiyasi.....130

RADJABOVA MUXTASAR DAVRANBEKOVNA
Arab tilida talabalarning yozuv malakasini rivojlantirishda o‘yin texnologiyalarining tatbiqi.....134

Filologik tadqiqotlar: til, adabiyot, ta'lim. 2026; 9
ISNN: 2181-1741 (Print)
ISNN: 2181-1725

ONA OBRAZINING RAMZIY VA MIFOPOETIK TALQINI: INGLIZZABON VA O'ZBEK ADABIYOTI MISOLIDA

Raximova Umida Soliyevna,
Ma'mun universiteti, G'arb tillari va adabiyoti kafedrasi dotsenti

Badiiy adabiyotda ona obrazi oilaviy munosabatlar doirasida harakat qiluvchi personaj sifatidagina emas, balki hayotning paydo bo'lishi, avlod davomiyligi, xotira, ma'naviy ildiz va milliy qadriyatlarni o'zida mujassamlashtiruvchi ramziy obraz sifatida ham talqin etiladi. Bunday asarlarda onalikning individual tajribasi kengayib, muayyan xalqning madaniy xotirasi va dunyoqarashi bilan bog'lanadi. Natijada ona obrazining badiiy mohiyati personajning xatti-harakatlari bilangina emas, balki unga bog'langan makon, predmet, tabiat hodisalari, diniy-mifologik tasavvurlar va avlod xotirasi orqali ham ochiladi.

Inglizzabon va o'zbek adabiyotida mazkur poetik tamoyil turli milliy-madaniy manbalar asosida shakllangan bo'lsa-da, ona obrazini shaxsiy taqdir doirasidan kengroq ma'no maydoniga olib chiqishi bilan mushtaraklik kasb etadi. Inglizzabon adabiyotida Enn Enrayt asarlarida ona obrazi sakrallik, tana, uy, tarixiy xotira va ajdodlar bilan bog'liq ramzlar vositasida ifodalansa, o'zbek adabiyotida ona timsoli yer, uy, Vatan, avlod va milliy xotira tushunchalari bilan uyg'unlashib, o'ziga xos ramziy-ma'naviy mazmun hosil qiladi. Shu jihatdan mazkur adabiy an'analardagi ona obrazini qiyosiy o'rganish umumiy arxetipik asoslar bilan bir qatorda, ularning milliy badiiy tafakkurga xos xususiyatlarini ham aniqlash imkonini beradi.

Ona obrazining ramziy va mifopoetik talqinini o'rganishda obrazning faqat syujetdagi vazifasini emas, balki uni shakllantiruvchi ramzlar, makon, predmetlar, tabiat hodisalari, tanaviy detallar va avlod xotirasi bilan bog'liq ma'nolar tizimini tahlil qilish muhimdir. Ramz badiiy matnda bir vaqtning o'zida aniq predmet yoki hodisani anglatishi va undan kengroq ma'naviy mazmunni ifodalashi bilan xarakterlanadi. Shu sababli ona obrazi ham faqat muayyan personaj sifatida emas, balki hayot, tug'ilish, xotira, himoya, qurbonlik va avlodiy davomiylik kabi universal ma'nolarni mujassamlashtiruvchi poetik timsol sifatida namoyon bo'lishi mumkin.

Ona obrazining bunday keng ma'noda talqin qilinishi onalikning ijtimoiy va madaniy konstruksiya ekanini o'rganuvchi zamonaviy tadqiqotlar bilan ham uyg'unlashadi. Simon de Bovuar ayollik va onalikni faqat biologik holat sifatida emas, balki jamiyat va madaniyat ta'sirida shakllanadigan mavqe sifatida ko'rish imkonini bergan bo'lsa[1], Nensi Chodorov onalik munosabatlarining shaxsning psixologik shakllanishi va avlodlar o'rtasidagi munosabatlarga ta'sirini tadqiq etadi[2]. Shu nuqtai nazardan adabiy asardagi ona obrazi ham biologik ona tushunchasidan kengayib, ijtimoiy, psixologik va madaniy ma'nolarni birlashtiruvchi murakkab badiiy konstruksiya sifatida namoyon bo'ladi.

Ona obrazining ramziy tabiatini anglashda arxetip tushunchasi ham muhim nazariy asoslardan biridir. Karl Gustav Yungning arxetiplar haqidagi qarashlari ona timsolini insonning jamoaviy ruhiy tajribasida shakllangan universal obrazlardan biri sifatida talqin qilish imkonini beradi[3]. Biroq zamonaviy adabiyotda mazkur arxetip o'zgarmas shaklda takrorlanmaydi. Yozuvchi uni muayyan tarixiy, milliy, diniy va ijtimoiy muhitga mos ravishda qayta shakllantiradi. Shuning uchun ona arxetipi bir asarda himoya va mehr ramzi bo'lsa, boshqa asarda xotira, yo'qotish, aybdorlik, qurbonlik yoki shaxsiy cheklanganlik timsoliga aylanishi mumkin.

Mifopoetik yondashuv esa adabiy asardagi ramzlarning qadimiy mifologik, diniy va madaniy tasavvurlar bilan aloqasini aniqlashga xizmat qiladi. Bu yondashuvda Bokira Mariyam, muqaddas makon, uy, yer, suv va avlod xotirasi kabi obrazlar oddiy badiiy detal sifatidagina emas, balki madaniy xotirada shakllangan mifologik ma'nolarni tashuvchi belgilar sifatida ham o'rganiladi. Shu ma'noda ona obrazining mifopoetik talqini uning diniy yoki folklor manbalari bilan bevosita bog'liqliginigina emas, balki qadimiy ramzlarning zamonaviy adabiy matnda qanday

[1] Beauvoir Simone de. The Second Sex. - New York: Vintage Books, 2011. – P. 78.
[2] Chodorow N. The Reproduction of Mothering: Psychoanalysis and the Sociology of Gender. - Berkeley: California, 1978. – P. 237.
[3] Gustav J.G. The Archetypes and the Collective Unconscious. - 2nd ed. Princeton: Princeton University Press, 1969. – P. 169.

qayta ma'nolantirilishini ham qamrab oladi.

Bu nazariy yondashuv Enn Enrayt ijodini tahlil qilishda ayniqsa muhimdir. Enraytning ona va onalik haqidagi asarlarida Bokira Mariyam, cherkov, uy, arxitektura va homilador ayol tanasi kabi obrazlar bir-biri bilan bog'langan ramziy tizimni hosil qiladi. Nolan Emer tadqiqotida ham *The Green Road* romanida ona obrazining Irlandiyaning katolik, konservativ va postkolonial madaniy merosi bilan bog'liqligi ta'kidlangan. U Enrayt romanida irland onasi haqidagi an'anaviy ideallashtirilgan tasavvur, "Mother Ireland" (Ona Irlandiya) tushunchasi va oilaviy makon o'rtasidagi munosabatni tahlil qiladi[1]. Enraytning *The House of the Architect's Love Story* va *Shaft* hikoyalariga doir mazkur tadqiqot materialida ham uy, arxitektura va lift kabi makonlar onalik va homiladorlik holatlarini ifodalovchi ramziy vositalar sifatida talqin qilingan. Uyning qurilishi inson munosabatlarining qurilishi va buzilishiga, homilador ayol tanasining arxitekturaviy makon sifatida tasvirlanishi esa yangi hayotning shakllanishiga ishora qiladi.

O'zbek adabiyotida ona obrazining ramziy talqinini o'rganishda milliy-madaniy xotira va kundalik hayot detallarining ahamiyati alohida namoyon bo'ladi. O'tkir Hoshimovning *Dunyoning ishlari* asarida ona obrazi farzand xotirasi, mehr, duo, sog'inch va farzandlik burchi bilan uzviy bog'langan. Asarning "Alla", "Iltijo", "Oq, oydin kechalar", "Tush", "Gilam paypoq" kabi qismlarida ona obrazining ma'naviy mazmuni turli badiiy holatlar orqali ochiladi. Bu jihat adabiyotshunoslik tadqiqotlarida ham qayd etilgan: ona obrazi asarda nafaqat shaxsiy qahramon, balki milliy qadriyatlar, mehr va matonatni mujassamlashtiruvchi timsol sifatida talqin qilinadi. Shu bilan birga, yozuvchi asarida ramziy ma'no ko'pincha katta mifologik obrazlar orqali emas, balki kundalik hayotning oddiy detallari orqali shakllanadi. Bu jihat uning ona obrazini zamonaviy o'zbek xotira poetikasi bilan bog'laydi. So'nggi tadqiqotlarda ham *Dunyoning ishlari*da ona obrazining ruhiy holati va kechinmalarini yetkazishda badiiy tasvir, avtobiografik va hayotiy faktlar sintezi muhimligi ta'kidlangan.

Enn Enrayt ijodida ona obrazining ramziy va mifopoetik talqini irland katolik madaniyatida shakllangan ayollik va onalik haqidagi tasavvurlarni zamonaviy ayol tajribasi bilan to'qnashtirish orqali yuzaga keladi. Bunda Bokira Maryam timsoli alohida ahamiyat kasb etadi. Irland madaniy an'anasida Bokira Maryam poklik, fidoyilik va muqaddas onalikning yuksak namunasi sifatida barqarorlashgan bo'lsa, Enrayt mazkur an'anaviy modelni tayyor holicha qabul qilmaydi. Adiba uni zamonaviy ayolning oilaviy, jismoniy va ruhiy tajribasi bilan bog'lab, muqaddas ona arxetipining mazmun doirasini qayta ko'rib chiqadi.

Bu xususiyat *The Portable Virgin* hikoyasida ayniqsa yaqqol ko'rinadi. Asar sarlavhasining o'zidayoq sakral va maishiy ma'no maydonlari o'zaro to'qnashtiriladi. "Virgin" tushunchasi xristian madaniyatida Bokira Maryam bilan bog'liq muqaddas obrazni anglatsa, "portable" sifati uni ko'chirish, olib yurish mumkin bo'lgan predmet darajasiga yaqinlashtiradi. Natijada diniy-madaniy xotirada yuksak maqomga ega bo'lgan timsol zamonaviy ayolning kundalik hayotiga kirib keladi. Qahramon kichik Bokira Maryam haykalchasini topganida uni quyidagicha tasvirlaydi: "*My revenge looks back at me, out of the mirror. I find a small, portable Virgin. She is made of transparent plastic, except for her cloak, which is coloured blue"*[2]. Haykalchaning shaffof plastikdan yasalgani, uning kichikligi va olib yurish mumkinligi muqaddas obrazning an'anaviy ulug'vorligini atayin pasaytiradi. Biroq mazkur badiiy detal Bokira Maryam timsolining ahamiyatini yo'qqa chiqarmaydi. Aksincha, sakral obrazning oddiy predmetga aylanishi orqali ideallashtirilgan onalik modeli bilan real ayol hayoti o'rtasidagi masofa ko'rinadi. Bibi Maryamning ko'k kuylagi an'anaviy xristian ikonografiyasini saqlab turgan bir paytda, uning plastik tanaga ko'chirilishi muqaddaslikning zamonaviy maishiy muhitdagi yangi holatini yuzaga keltiradi. Shu tariqa haykalcha hikoyada oddiy predmet emas, balki an'anaviy muqaddas ona modeli va zamonaviy ayol tajribasi o'rtasidagi ziddiyatni mujassamlashtiruvchi ramziy detal vazifasini bajaradi.

Qahramon ismining Maria ekani ham ushbu mifopoetik tizim bilan bog'liq. Maria nomi Bokira Maryam obrazini xotirlatadi, biroq hikoya qahramonining hayoti an'anaviy muqaddas ayol modeliga mos kelmaydi. Shu asosda asarda muqaddas prototip bilan real ayol obrazi o'rtasida badiiy masofa paydo bo'ladi. Enrayt ana shu masofa orqali onalik va ayollikni tayyor axloqiy qoliplarga bo'ysundirish imkonini shubha ostiga qo'yadi. Binobarin, Maryam arxetipi asarda idealning to'g'ridan-to'g'ri tasdig'i emas, balki zamonaviy ayol o'zligini anglash jarayonida qayta baholanadigan madaniy model sifatida namoyon bo'ladi. Haykalchaning ramziy ma'nosi uning ichida muqaddas suv saqlanayotgani ma'lum bo'lgan epizodda yanada murakkablashadi: *"Mary is full of surprises. Her little blue crow n is a screw-off top, and her body is filled with holy water, which I drink"*[3]. Mazkur tasvirda Bokira Maryam haykalchasining "tanasi"

[1] Emer N. Anne Enright: Taking the Green Road. Five Irish Women: The Second Republic, 1960–2016. - Manchester University Press, 2019. – P. 167.

[2] Enright A. The Portable Virgin. – London: Vintage, 2007. – P. 87.

[3] Enright A. The Portable Virgin. – London: Vintage, 2007. – P. 87.

muqaddas suvni o‘zida saqlovchi idishga aylanadi. Shu nuqtada predmetning diniy va jismoniy semantikasi o‘zaro tutashadi: Maryam timsoli muqaddas onalikni anglatsa, uning ichidagi suv poklanish va yangilanish ma’nolarini faollashtiradi. Ayni paytda qahramonning muqaddas suvni ichishi bu ramzni tashqi diniy belgi sifatida kuzatish bilan cheklanmay, uni jisman o‘zlashtirish harakatiga aylantiradi. Demak, an’anaviy muqaddas ona timsoli qahramon uchun tashqi madaniy me’yordan ichki shaxsiy tajribaga ko‘chiriladi.

Hikoya yakunida haykalchaning suvga qo‘yib yuborilishi ushbu ramziy harakatning keyingi bosqichini belgilaydi. Bu epizodda suv poklanish va o‘tish ma’nolarini o‘zida birlashtiradi. Qahramon Bokira Maryam timsolini o‘zi bilan olib qolmaydi, balki uni oqimga topshiradi. Shu sababli mazkur harakatni muqaddas ona obrazining oddiy inkori sifatida baholash yetarli emas. U ko‘proq qahramonning o‘z hayotini ideallashtirilgan ayollik va onalik qolipidan ajratib, shaxsiy tanlov asosida anglashga intilishini ifodalaydi. Shunday qilib, Enrayt Bokira Maryam arxetipini parodik detallar vositasida an’anaviy muqaddaslik talqinidan uzoqlashtirish bilan bir vaqtda uni butunlay inkor etmaydi; aksincha, an’anaviy timsolni zamonaviy ayol tajribasi doirasida qayta ma’nolantiradi.

Enraytning *The House of the Architect’s Love Story* hikoyasida esa ona obrazining ramziy talqini diniy predmetdan ayol tanasi va arxitektura makoni munosabatiga ko‘chadi. Asarda uy qurilishi va homiladorlik jarayoni bir-biriga parallel tasvirlanib, arxitektura inson tanasiga, homilador ayol tanasi esa bunyod etilayotgan makonga o‘xshatiladi. Bu parallellik ayniqsa qahramon o‘z homilador tanasini cherkov bilan bog‘lagan epizodda ochiq namoyon bo‘ladi: *“If I painted myself now there would be a round hazy space where my stomach is, and a cathedral inside. This baby is a gothic masterpiece. I can feel the arches rising up under my ribs, the glorious and complicated space”*[1]. Ushbu parchada ona qorning “a cathedral inside”, homilaning esa “a gothic masterpiece” sifatida idrok qilinishi homiladorlikni oddiy fiziologik jarayon doirasidan chiqaradi. Cherkov obrazi saakral makon semantikasini faollashtirib, ona tanasini yangi hayot shakllanayotgan muqaddas makonga aylantiradi. Gotik me’morchilikka xos ravoqlarning qovurg‘alar ostida ko‘tarilishi haqidagi tasvirda esa arxitektura va tana chegaralari o‘zaro singishib ketadi. Natijada ona tanasi badiiy matnda hayot bunyod etilayotgan tirik me’moriy makon sifatida namoyon bo‘ladi. Ayni paytda *“glorious and complicated space”* birikmasida onalikning ikki tomonlama tabiati mujassam. U “ulug‘vor” bo‘lishi bilan birga “murakkab” hamdir. Bu jihat Enraytning ona obrazini mutlaq ideallashtirishdan qochishini ko‘rsatadi. Cherkov ramzi homiladorlikni muqaddaslashtiradi, biroq qahramonning jismoniy va ruhiy tajribasini yo‘qqa chiqarmaydi. Shu sababli onalik muqaddas maqomga ko‘tarilgan holda ham real ayol tanasi va uning murakkab kechinmalari bilan uzviyligini saqlab qoladi.

Uy qurilishining tasvirida mazkur parallel yanada aniqlashadi: *“The foundations were dug, the bones set, and a skin of brick grew around the rest. It was wired and plastered and plumbed. Much like myself...”*[2]. Uy konstruksiyasining “bones” va “skin” orqali tasvirlanishi jonsiz arxitekturaga tana xususiyatini beradi. Poydevor - suyak, g‘isht qatlami - teri sifatida badiiylashtirilar ekan, uy tirik organizmga o‘xshay boshlaydi. Qahramonning *“Much like myself”* degan xulosasi esa bu o‘xshashlikning tasodifiy emasligini ochiq ko‘rsatadi. Demak, hikoyada ramziy harakat ikki tomonlama kechadi: uy tanaga, ona tanasi uyga aylanadi. Bu o‘zaro almashinuvning markazida esa yaratilish g‘oyasi turadi - bir makonda uy, ikkinchi makonda yangi inson bunyod etilmoqda.

Enraytning *Shaft* hikoyasida mazkur model yana boshqa shakl kasb etadi. Bu asarda uy va sobor o‘rnini lift egallaydi. Liftning *“just a box on a rope”* sifatida tasvirlanishi birinchi qarashda oddiy maishiy detal bo‘lib ko‘rinsa-da, homilador qahramon holati bilan bog‘langanda ramziy mazmun kasb etadi. Quti ichida harakatlanayotgan ayol va arqon orqali ushlab turilgan lift obrazi homila va kindik o‘rtasidagi tabiiy bog‘lanishni eslatadi. Shu asosda lift tashqi texnikaviy makon bo‘lishdan chiqib, homiladorlik holatining badiiy modeliga aylanadi.

Qahramonning homila haqidagi mulohazasi bu ramziylikni yanada kengaytiradi: “*I had a new whole person on my mind, for a start. (...) I had all this to worry about, a new human being, a whole universe*”[3]. Homilaning “a whole universe” “butun bir olam” sifatida ifodalanishi ona tanasining ramziy ko‘lamini kengaytiradi. Endi u faqat farzandni jismonan ko‘tarib yurgan tana emas, balki o‘zida mustaqil inson va yangi olamni saqlayotgan makon sifatida idrok etiladi. Shu nuqtai nazardan *The House of the Architect’s Love Story*dagi sobor, *Shaft*dagi quti–arqon va “butun olam” obrazlari bir-birini to‘ldiruvchi ramziy tizimni hosil qiladi. Ularni birlashtirib turgan semantik markaz bu ona tanasining yaratilish va hayotni

[1] Enright A. The Portable Virgin. – London: Secker & Warburg, 1991. – P. 62.
[2] Enright A. 1991. – P. 61.
[3] Enright A. Taking Pictures. – London: Jonathan Cape, 2008. – P. 131.

saqlash makoni sifatidagi talqinidir.

O‘tkir Hoshimovning “*Dunyoning ishlari”* qissasida ona obrazining mifopoetik qirralari, avvalo, bolalik xotirasi, uy-makon va undagi ramziy predmetlar orqali namoyon bo‘ladi. Asarning turli novellalarida ona obrazi yagona voqea doirasida emas, balki qahramon xotirasida saqlanib qolgan hovli, daraxt, tun, qo‘shiq, kitob kabi obrazlar bilan birgalikda tiklanadi. Shu jihatdan mazkur predmet va makonlar ona obrazining oddiy maishiy muhitini emas, balki uning farzand xotirasidagi ma’naviy davomini ifodalaydi. Bu xususiyat, ayniqsa, *“Oq, oydin kechalar”* novellasidagi bodom daraxti obrazida yaqqol ko‘rinadi. Qahramon bolalik xotirasini eslar ekan, onasi bilan bog‘liq hovlini quyidagicha tasvirlaydi: *“Bolaligimni eslasam, iliq, yoz kechalari ko‘z oldimga keladi. Hovlimizda bir tup bodom bo‘lardi. Erta bahorda qiyg‘os gullardiyu hech meva tugmasdi. Onam: “Bodom yolg‘iz bo‘lgani uchun meva qilmaydi», deb tushuntirardi. Kun botishi bilan onam hovliga suv separ”*[1]. Bu parchada bodom daraxti oddiy tabiat detali bo‘lib qolmaydi. Uning “yolg‘iz”ligi va meva bermasligi haqidagi onaning izohi daraxt obraziga inson hayotiga oid ramziy ma’no yuklaydi. Daraxtning meva berishi uchun juftlik zarurligi haqidagi bolalikda berilgan tushuntirish keyingi hayot nuqtai nazaridan oila, yaqinlik va insonning o‘zga inson bilan ma’naviy bog‘lanishi haqidagi tasavvurning ramziy asosiga aylanadi. Muhimi, bu ma’noni muallif to‘g‘ridan-to‘g‘ri izohlamaydi; u ona tilidan aytilgan oddiy fikr orqali bola xotirasiga singdiriladi.

Bodom daraxti bilan birga hovli ham ona obrazining xotiradagi asosiy makoni sifatida shakllanadi. Qahramon bolalik muhitini eslar ekan, bodom daraxti, supa va onasining hovliga suv sepishi kabi detallarni bir butun manzara tarzida tiklaydi: “*Shu bodom tagida supa bor edi. Kun botishi bilan onam hovliga suv separdi. Yerning hidi rayhonning hidiga qo‘shilib ketardi”*[2]. Bu parchada hovli oddiy yashash joyi sifatida emas, ona xotirasi mujassamlashgan makon sifatida namoyon bo‘ladi. Bunda suv sepish harakati ham muhim: ona hovlini shunchaki tozalamaydi, balki bola xotirasida kechki hayotning muayyan marosimiy tartibini yaratadi. Suv, yer hidi, rayhon va ona harakati birlashib, xotirada qayta-qayta jonlanadigan yaxlit badiiy manzarani hosil qiladi. Hovlining ramziy ahamiyati shundaki, u ona va farzand munosabati kechadigan ichki dunyo makonidir. Bu yerda ona tashqi ijtimoiy muhitdagi mavqei bilan emas, farzandning shaxsiy xotirasida qolgan holati bilan namoyon bo‘ladi. Shu sababli hovli obrazi onalikni ijtimoiy vazifadan ko‘ra shaxsiy va ma’naviy tajriba sifatida ochishga xizmat qiladi.

“Oq, oydin kechalar”da ona obrazining mifopoetik talqini eng yuqori nuqtaga yulduz va quyosh obrazlari orqali ko‘tariladi: “*Ehtimol, osmondagi eng yorqin yulduzlar onalarning jonidir. Ehtimol, onalarning so‘ngan yulduzlari birlashib quyoshga aylangandir. Oftobni ona deyishlari, ehtimol, shundan*”[3]. Bu parcha asardagi ona obrazining ramziy mazmunini bevosita mifopoetik darajaga olib chiqadi. Ona endi faqat qahramonning shaxsiy xotirasida qolgan inson emas, balki koinot tartibi bilan bog‘langan timsol sifatida tasavvur qilinadi. Ona jonining yulduzga, so‘ngan yulduzlarning esa quyoshga aylanishi haqidagi taxmin real hayot mantig‘iga emas, mifologik tafakkurga yaqin bo‘lgan obrazli tasavvurga asoslanadi. Ayniqsa, yulduz - quyosh harakati ona obrazining shaxsiy xotiradan umuminsoniy ma’noga ko‘tarilishini ta’minlaydi. Yulduz alohida onalarning ruhini ifodalasa, quyosh ularning birlashgan, umumlashgan timsoliga aylanadi. Shu tariqa ona shaxsiy bir inson sifatidagi chegarasidan chiqib, hayot va nurning umumiy manbai sifatida talqin qilinadi. Parchadagi *“Oftobni ona deyishlari”* fikri ham muhim. Bu yerda ona va quyosh o‘rtasidagi o‘xshashlik tashqi ko‘rinish bilan emas, hayotni ta’minlash va nur berish xususiyati bilan belgilanadi. Quyosh qanday qilib yerdagi hayotning asosiy manbalaridan biri bo‘lsa, ona ham farzandning ma’naviy hayotini ta’minlovchi boshlang‘ich manba sifatida badiiylashtiriladi. Shu sababli ushbu epizodni qissadagi ona obrazining eng muhim mifopoetik umumlashmalaridan biri sifatida baholash mumkin.

Ona bolasi bilan birga tungi osmonni kuzatadi va unga qo‘shiq aytadi; keyin esa ertak hikoya qiladi. Demak, ona bu yerda faqat bolani parvarishlovchi shaxs emas, balki uning tabiat, vaqt va inson hayoti haqidagi dastlabki tasavvurlarini shakllantiruvchi ma’naviy vositachi sifatida talqin qilinadi. Oy va yulduzlar makoni ona ovozi va xotirasi bilan bog‘langani sababli, tabiat manzarasi ham onalik mazmuniga ega bo‘ladi. Shu nuqtai nazardan, “Dunyoning ishlari”dagi xotira oddiy o‘tmishni eslash vazifasini bajarmaydi. U ona obrazini hozirgi vaqtda qayta mavjud qiladigan badiiy mexanizmga aylanadi. Qahramon bolalikdagi hovlini, bodom daraxtini, onasining ovozini va tungi osmonni eslaganida, aslida ona bilan bog‘liq ma’naviy muhitni qayta tiklaydi. Shu bois asarda ona obrazining mifopoetik xususiyati uning afsonaviy yoki g‘ayritabiiy qilib tasvirlanishida emas, balki oddiy hayotiy xotiralarning ramziy-ma’naviy mazmunga ko‘tarilishida namoyon bo‘ladi.

[1] Hoshimov O‘. Dunyoning ishlari – T: Yangi asr avlodi, 2019. – B. 5.
[2] Hoshimov O‘. Ushbu asar. 2019. – B. 5.
[3] Hoshimov O‘. Dunyoning ishlari – T: Yangi asr avlodi, 2019. – B. 6.

Bu xususiyat qissadagi kitob detalida yanada aniqlashadi. *«Kitob»* novellasida muallif har bir yangi kitobining birinchi nusxasini onasiga bag‘ishlashini ta’kidlaydi: *“Har gal yangi kitobim chiqishi bilan birinchi nusxasini onamga atar edim. Har gal bir xil so‘z yozib berardim: “Birinchi o‘qituvchim - onamga!?”.*[1] Bu yerda kitob ona obrazining ramziy ma’nosini yangi bosqichga olib chiqadi. Ona farzandga faqat hayot beruvchi shaxs emas, balki uning ma’naviy shakllanishidagi dastlabki manba sifatida talqin qilinadi. “Birinchi o‘qituvchim - onamga!” degan bag‘ishlov ona obrazini bilim, tarbiya va hayot tajribasining boshlang‘ich manbai sifatida belgilaydi. Shu bilan birga, kitobning onaga bag‘ishlanishi farzandning ijodiy faoliyatini ona xotirasi bilan bog‘laydi. Bu nuqtada “Dunyoning ishlari”dagi ona obrazining mifopoetik mazmuni yanada oydinlashadi. Ona vafot etganidan keyin ham uning obrazi yo‘qolmaydi; u farzandning xotirasida uy, hovli, daraxt, qo‘shiq va kitob kabi ramziy shakllarda yashashda davom etadi. Demak, Hoshimov poetikasida ona obrazining “abadiyligi” g‘ayritabiiy voqealar orqali emas, xotiraning inson hayotida davom etish xususiyati orqali ta’minlanadi.

Enn Enrayt va O‘tkir Hoshimov ijodida ona obrazi ramziy va mifopoetik jihatdan turli badiiy vositalar orqali shakllantiriladi. Enright asarlarida ona va onalik bilan bog‘liq uy, cherkov, Bibi Maryam, homilador ayol tanasi, me’moriy makon kabi obrazlar shaxsiy hayot, ayollik va onalik tajribasining murakkabligini ifodalovchi ramziy tizimni hosil qiladi. Ayniqsa, *The House of the Architect’s Love Story* hikoyasida uy qurilishi inson munosabatlarining qurilishi va buzilishi bilan bog‘lansa, homilador ayol tanasining me’moriy makon sifatida tasvirlanishi onalikni yaratilish va yangi hayotning shakllanish jarayoni bilan uyg‘unlashtiradi. *Shaft* hikoyasida esa lift makoni homilador ayolning shaxsiy chegaralari va ichki xavotirlarini ifodalovchi ramziy maydonga aylanadi. O‘tkir Hoshimovning *Dunyoning ishlari* asarida esa ona obrazi ko‘proq xotira, hovli, tabiat va kundalik hayotga oid ramziy detallar orqali ma’naviy mazmun kasb etadi. Ona bilan bog‘liq makon va predmetlar farzand xotirasida uning jismoniy mavjudligidan keyin ham saqlanib qoladigan ma’naviy izni ifodalaydi. Shu jihatdan Hoshimovda ona obrazi faqat muayyan personaj emas, balki farzandning hayotiy xotirasi, mehr, tarbiya va avlodiy davomiylikni birlashtiruvchi ma’naviy timsol sifatida namoyon bo‘ladi.

Qiyosiy jihatdan qaralganda, Enright onalik ramziyligini zamonaviy ayolning ichki kechinmalari, tanasi va shaxsiy makoni orqali, Hoshimov esa ona xotirasi, oilaviy makon va milliy-ma’naviy qadriyatlar orqali shakllantiradi. Biroq har ikki ijodkor uchun ham ona obrazi biologik yoki oilaviy munosabat doirasidan kengroq ma’no kasb etadi. Natijada ona hayotning davomiyligi, xotira, mehr, shaxsiy va avlodiy o‘zlikni saqlash bilan bog‘liq keng poetik timsolga aylanadi.

Rezyume. Mazkur ilmiy tadqiqotda ingliz va o‘zbek adabiyotida ona obrazining simvolik va mifopoetik talqini Enn Enrayt hamda O‘tkir Hoshimov asarlari misolida qiyosiy-tipologik jihatdan tahlil etiladi. Ishda ikki xil madaniy va ijtimoiy muhitga mansub asarlardagi predmetli va makoniy detallar, jismoniy-telesni tasvirlar, shuningdek, avlodlar xotirasining badiiy-estetik va tekstologik funksiyalari atroflicha yoritib berilgan. Tahlil natijalari shuni ko‘rsatadiki, Enn Enrayt va O‘tkir Hoshimov ijodida ona obrazi tor oilaviy va maishiy munosabatlar chegarasidan chiqib, hayot, madaniy xotira, avlodlar o‘rtasidagi uzviylik hamda ma’naviy merosning universal va milliy metaforasi sifatida namoyon bo‘ladi.

Resume. This research presents a comparative-typological analysis of the symbolic and mythopoetic representation of the mother figure in English-language and Uzbek literature, utilizing the works of Anne Enright and Utkir Hoshimov. The study systematically examines the artistic and narrative functions of spatial and material details, bodily imagery, and generational memory across two distinct cultural environments. The findings demonstrate that in the prose of both writers, the mother figure transcends narrow domestic boundaries to operate as a profound mythopoetic dimension, embodying a universal and cultural symbol of life, memory, generational continuity, and spiritual heritage.

Резюме. В данном научном исследовании проводится сравнительно-типологический анализ символической и мифопоэтической интерпретации образа матери в англоязычной и узбекской литературе на материале произведений Энн Энрайт и Уткира Хошимова. В работе детально раскрываются художественно-эстетические функции предметных и пространственных деталей, телесных образов, а также механизмы трансляции памяти поколений в контексте двух различных культурных традиций. Результаты исследования доказали, что в творчестве обоих авторов образ матери выходит за рамки сугубо семейных отношений, приобретая фундаментальное значение универсального и национального символа жизни, исторической памяти, преемственности поколений и духовного наследия.

[1] Hoshimov O‘. Dunyoning ishlari – T: Yangi asr avlodi, 2019. – B. 33.